Maa- ja metsätalousministeriö
Ruokaosasto
Lainsäädäntöneuvos Johanna Wallius

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

LISÄSELVITYS LIITTYEN KUULEMISEEN HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ HE 7/2017 VP
(Tilusten rauhoittamisesta kotieläinten vahingonteolta annetun lain kumoaminen ja poronhoitolain 35 §:n muuttaminen)

Hallituksen esitystä 7/2017 koskevassa kuulemisessa 16.3.2017 esitettiin kysymys poroaitojen rakentamiseen ja kunnossapitoon suunnatun tuen suuruudesta. Lisäksi kysyttiin sellaisten vahinkojen korvaamisesta, joita isot joutsenparvet tai muut vastaavat lintuparvet aiheuttavat maanomistajille. Näistä asioista luvattiin toimittaa selvitystä jälkikäteen. Selvityksenä esitetään kunnioittavasti seuraavaa:

Poroaidat

Uusien poroaitojen rakentamiseen ja olemassa olevien aitojen korjaukseen on myönnetty porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000) nojalla valtion varoista avustusmuotoista tukea yhteensä 9,64 miljoonaa euroa eli keskimäärin yli miljoona euroa vuodessa vuosina 2007 - 2015. Tuilla on rakennettu yli 800 kilometriä uutta aitaa ja kunnostettu noin tuhat aitakilometriä.

Laki 45/2000 on kumottu lailla porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain muuttamisesta (1676/2015). Lain nojalla annettavan valtioneuvoston asetusluonnoksen mukaan tukea voidaan myöntää paliskunnan pysyvän este-, erotus-, laidun-, merkintä-, suoja-, syöttö- tai työaidan rakentamiseen tai peruskorjaukseen. Avustuksen määrä laidun-, suoja- ja työaidoille on 70 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista ja muille aidoille 60 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Paliskunnan aitojen kunnossapitotukea voidaan myöntää paliskuntaa kohden vuosittain vähintään 1 000 euroa ja enintään 10 000 euroa.

Lintuparvien aiheuttamat vahingot

Ympäristökorvauksen kurki-, hanhi- ja joutsenpeltoja koskeva toimenpide

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla joutsenten, kurkien ja hanhien kerääntymisalueet on otettu huomioon maaseudun kehittämisohjelmassa ohjelmakaudella 2014 - 2020 sisällyttämällä ympäristökorvaukseen kurki-, hanhi- ja joutsenpeltoja koskeva toimenpide. Toimenpide on luonnon monimuotoisuutta edistävä lohkokohtainen ympäristösopimus. Sen avulla edistetään kurkien, hanhien ja joutsenten ravinnonhankinnan ja peltoviljelyn yhteensovittamista merkittävillä säännöllisillä kerääntymisalueilla, kuten ruokailu-, muutto- ja levähdysalueilla. Tavoitteena on ohjata lintujen esiintymistä kerääntymisalueiden peltoaukeilla tarjoamalla houkutuskasvustoja ja ruokintaa ja siten vähentää massaesiintymien aiheuttamia satovahinkoja. Etusija on annettu kohteille, joilla on todettu lintujen aiheuttamia satovahinkoja ja joiden lähei-

syydessä on muita linnuille tärkeitä ominaispiirteitä tai elinympäristöjä, kuten juomapaikka, vesistö tai kosteikko.

Sopimusalan tulee olla vähintään 5 hehtaaria, ja korvaus on 600€/ha/vuosi. Sopimusaika on viisi vuotta. Ohjelman tavoite oli saada sopimusten piiriin 800 hehtaaria lintupeltoja. Tavoite täyttyi jo vuonna 2015, eikä mainitun vuoden jälkeen ole ollut mahdollista tehdä uusia sopimuksia toimenpiteeseen varatut määrärahat huomioon ottaen. Vuonna 2016 sopimuksia oli voimassa 51 maatilalla 864 hehtaarin alalla, ja sopimuspelloista maksettiin korvausta yhteensä 518 600 euroa.

Ympäristöministeriön hallinnonalan korvausjärjestelmä

Rauhoitettujen lintulajien aiheuttamia vahinkoja varten on olemassa ympäristöministeriön hallinnonalaan kuuluva korvausjärjestelmä, joka perustuu rauhoitettujen harvinaisten eläinten tuottamien vahinkojen korvaamiseksi maksettavista avustuksista annettuun ympäristöministeriön päätökseen (1626/1991).

Ympäristöministeriöltä saatujen tietojen mukaan ministeriö myöntää ELY-keskuksille vuosittain valtion tulo- ja menoarviossa osoitetusta määrärahasta avustuskiintiöt, joista ELY-keskukset jakavat avustukset. Avustukset myönnetään tarkistettujen hakemusten mukaisesti vuosittaisen budjetin rajoissa maa-, metsä- ja kalataloudelle sekä rakennuksille aiheutuneiden vahinkojen korvaamiseksi. Avustuksia rauhoitettujen lajien aiheuttamista vahingoista maksettiin 351 736 euroa vuonna 2014 ja 566 465 euroa vuonna 2015. Eniten on maksettu korvauksia lintujen aiheuttamista vahingoista.

Korvauksen saamisen edellytyksenä on, että vahingonkärsijä on käytettävissään olevin kohtuullisin keinoin pyrkinyt estämään vahingon syntymisen tai sen laajenemisen. Tavoitteena on vahinkojen ennaltaehkäisyn kokonaishallinta, jolla tarkoitetaan maanviljelyn satotavoitteiden ja lintujen elinympäristön suojelun yhteensovittamista niin, että linnuista ei ole maanviljelylle haittaa ja että maata voidaan viljellä tavanomaisesti linnuista huolimatta. Lintudirektiivin (79/409/ETY) 10 artikla edellyttää jäsenvaltion kiinnittävän erityistä huomiota lintujen aiheuttamien vahinkojen estämiseen tarkoitettujen menetelmien kehittämiseen. Määrärahojen myöntöpäätöksissä ympäristöministeriö onkin kehottanut ELY-keskuksia esittämään korvausten saajille, että korvauksia käytettäisiin mahdollisuuksien mukaan vahinkojen syntymistä ehkäisevien laitteiden ja rakenteiden kehittämiseen.